

ХТО ВОНИ, ПЕРШІ ВЧИТЕЛІ ЗАРІЧНЕНЩИНИ?

Ми все життя із вдячністю згадуємо своїх перших учителів. Вони ж бо навчали нас азам науки, відкрили нам шлях у світ знань. Донині старожили сіл згадують юних дівчат, які за направленням прибули на Полісся в післявоєнний час. Їх часто називають першими вчителями багатьох наших шкіл. А ще, майже у всіх селах, пам'ятають імена вчителів-поляків, які працювали на Поліссі до 1939 року. І все ж і вони не були тут першими...

У цьому можна переконаватися, читаючи «Пам'ятні книги Мінської губернії». Вони видавалися з 1860 року по 1917. Тут уміщено статистичні дані про всі повіти Мінської губернії. Звісно, дані, які там можна віднайти, не завжди є остаточними. Можна відшукати й інші джерела інформації про розвиток освіти в нашому краї. Але знайдені матеріали дуже цікаві для уточнення історії багатьох шкіл нашого району.

Найперша згадка про школи Зарічненщини подана в 1878 році. У гмінних селах Морочне та Кухітська Воля було організовано трудові школи: столярної та чоботарної справи (Морочне), столярної та ковальської справи (Кухітська Воля). У них відповідно навчалося 12 та 15 учнів.

Є в цих «Пам'ятних книгах» інформація про церковно-парафіяльні школи, які працювали при церквах: з 1889 року - в Неньковичах, Серниках, Локниці, з 1891 - у Ноблі, з 1895 - у Вичівці.

Із цих історичних джерел можна дізнатися також про те, коли почали працювати в зарічненських селах народні та сільські училища (так називалися тоді початкові школи). З 1883 року вони були відкриті в Морочному та Кухітській Волі, з 1908 - у Дубчицях, з 1909 - у Коморах, Локниці, Прикладниках, з 1910 - у Кутині, Храпині, з 1911 - у Кухчі, Річиці, з 1913 - у Задовжі,

Заозір'ї, Бродниці, Погості-Зарічному, Привітівці, з 1914 - у Вульці Річицькій, Іванчицях, Дубрівську, Перекаллі.

У переддень Дня вчителя хочеться назвати імена тих, хто дійсно був першим учителем кожного із цих сіл: Кухітська Воля - Микола Юшков; Морочне - Сергій Ольховик; Дубчиці - Сергій Дробишевський; Комори - Григорій Москаленко; Локниця - Іоаким Ненартович; Кути - Микола Бельський; Бродниця - Трохим Трохимов; Прикладники - Косьма Русин; Храпин - Михайло Янченко; Кухче - Анна Велешимець; Річиця - Степан Шкльода; Задовже - Павло Крептовський; Заозір'я - Іван Валешко; Погост-Зарічний - Андрій Валуєвич; Привітівка - Михайло Вишневський; Вулька Річицька - Дмитро Дяченко; Іванчиці - Климентій Маковський; Дубрівськ - Матвій Савостьян; Перекалля - Іван Макарець.

У багатьох школах учителі змінювалися часто, деякі переводилися з однієї школи в іншу. Напевне, із-за того, що число учнів збільшувалося, у деяких школах працювало по 2 вчителі: у 1913 році в Кухітській Волі дітей навчали Іоаким Ненартович та Анна Велешимець, і до 1917 року там працювало 2 вчителі. У тому ж 1913 році 2 вчителі було й у Морочному: Дмитро Якимович та Микола Тишковець, у Кухчі: Федір Тармашов та Надія Лопатина. Аж у 1917 стало 2 вчителі в Локниці: Арсеній Бурій та Ольга Бура, у Погості Зарічному: Андрій

Валуєвич та Петруковський.

У 1917 році в селах Храпин та Привітівка посада вчителя була вакансією.

Напевне, серед тих, хто працював учителями, були й місцеві жителі. Про це говорять їхні прізвища: Тишковець (у Морочному), Жданович-Гурінович (у Заозір'ї), Вишневський (у Привітівці), Шкльода (у Річиці).

Дуже цікаву інформацію про заснування шкіл району можна відшукати і в Державному архіві Рівненської області. У статистичному звіті за 1940 рік директор Муравинської школи Р. Райтор пише: «Рік заснування школи - 1896». Напевне, у нього були підстави зафіксувати саме цю дату.

Досліджено ще одну сторінку життя зарічненського краю, і ми вже знаємо імена тих, хто сіяв розумне, добре серед наших земляків...

Валентина Тумаш